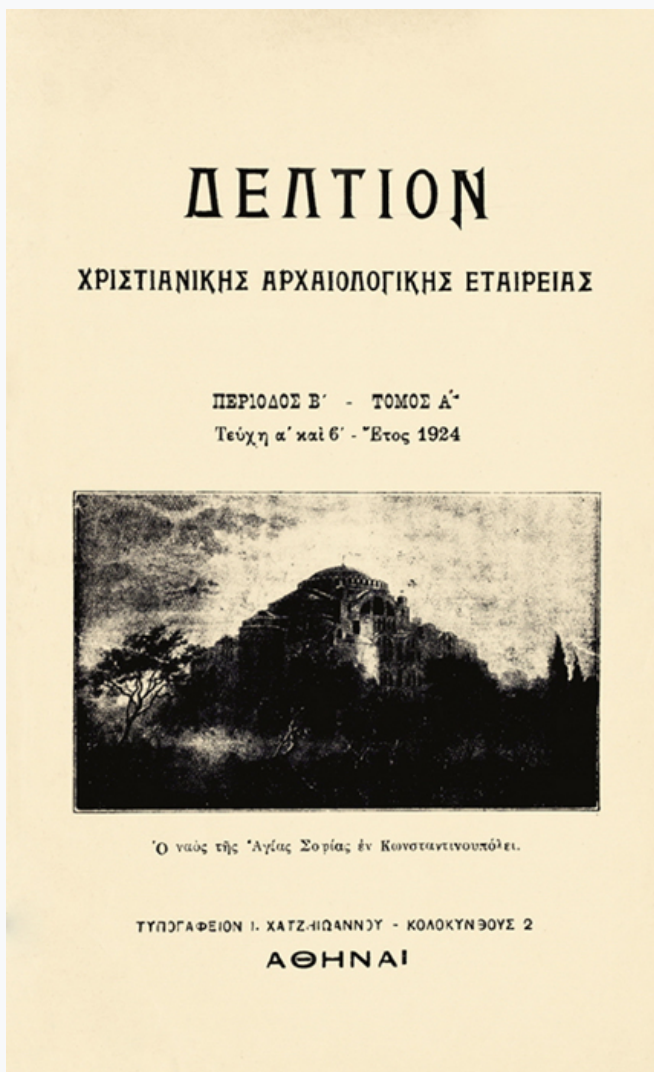

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 1, Αρ. 1 (1924)

Δελτίον ΧΑΕ 1 (1924), Τεύχη α'-β', Περίοδος Β'

Βυζαντινός ναός εν Καρπάθω

Ιούλιος ΙΑΚΩΒΙΤΣ

doi: [10.12681/dchae.1686](https://doi.org/10.12681/dchae.1686)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΙΑΚΩΒΙΤΣ Ι. (2013). Βυζαντινός ναός εν Καρπάθω. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 1(1), 95–96. <https://doi.org/10.12681/dchae.1686>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βυζαντινός ναός εν Καρπάθω

Ιούλιος ΙΑΚΩΒΙΤΣ

Δελτίον ΧΑΕ 11 (1924), Τεύχη α'-β', Περίοδος Β' • Σελ. 95-96

ΑΘΗΝΑ 1924

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΟΣ

ΕΝ ΚΑΡΠΑΘΩ

Τὴν 27 Μαρτίου ἑ. ἑ. ἡμέρα Πέμπτη 6 μ. μ. ἐγένετο ἐν τῇ ἐνταῦθα Ἱταλικῇ ἀρχαιολογικῇ Σχολῇ δημοσία συνεδρίασις, καθ' ἣν ὁ διδάκτωρ καὶ ἐταῖρος τῆς Σχολῆς, κ. Ἰούλιος Ἰάκωβις, ἀνεκοίνωσεν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ περὶ τῆς ἀνευρέσεως ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἀρχαιοτάτης Χριστιανικῆς Βασιλικῆς ἐν τῇ νήσῳ Καρπάθῳ μίαν σπουδαίαν ἕνεκα τῶν ἀποκαλυφθέντων ἐν αὐτῇ ὠραιοτάτων ψηφιδωτῶν.

Ἡ ἐκκλησία αὕτη κεμένη ἐπὶ τῆς δυτ. ἀκτῆς τῆς νέας Καρπάθου, ἐν θέσει, ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἀρκασία, νῦν «Ἀρκάσα» καλουμένη, ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀναστασίαν, καθὼς πιστοποιεῖται ἐκ μεγάλης ἐπιγραφῆς ἀποκαλυφθείσης ἐναντι τῆς μεγάλης πύλης τοῦ ναοῦ, κατεχώσθη δὲ καὶ ἐξηφανίσθη ὑπὸ τὸ σημερινὸν νεκροταφεῖον τῆς κοινοπόλεως, τὸ δροῦν καὶ παρακωλύει τὴν ὀλοσχερῇ ἔσκαφὴν αὐτῆς.

Ἐχει δ' ὁ ναὸς οὗτος σχῆμα βασιλικῶν τῶν πρώτων Χριστιαν. αἰῶνων μὲ μίαν μόνην καμπύλην ἀψίδα καὶ νάρθηκα. Ἐσωτερικῶς φαίνεται ὅτι διηροῖτο εἰς τρία κλίτη, τὸ δὲ δάπεδον τοῦ Νάρθηκος, ὅπερ εὐτυχῶς διεσώθη, διακοσμεῖται ἐκ θανμαστοῦ ψηφιδωτοῦ, διηροημένον εἰς τέσσαρα μεγάλα τμήματα ἑκατέρωθεν τῆς μεγάλης ἀφιερωτικῆς ἐπιγραφῆς. Ἐπὶ τοῦ ψηφιδωτοῦ τούτου, ἐντὸς πολυχρόμων καὶ γεωμετρικῶν πλαισίων, παρίστανται πτηνά, ἰχθυεῖς, ὀπώραι καὶ ἄνθη. Ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιγραφὴν παρίστανται δύο ἔλαφοι, ἀνιμέτωποι κατὰ τὸ λεγόμενον Ἰεραλδικὸν σχῆμα πίνοντες ἐκ μιᾶς κύλικος. Αὗται συμβολίζουν τοὺς ἐν τῷ Νάρθηκι Κατηχουμένους, οἵτινες, ὡς αἱ διπάλαι ἔλαφοι, προσέρχονται ἵνα δροσισθῶσιν ἐκ τῆς ζωογόνου Πηγῆς τῆς Χριστιαν. Πίστεως.

Ἐπίσης ἐν τῷ Κέντρῳ τῆς Βασιλικῆς σῶζεται ἐν μέρος ψηφιδωτῶν παριστῶν εὐμεγέθη Κάνθαρον, σύμβολον τῆς ἀγνότητος, ἀμφοτέρωθεν δ' αὐτοῦ φοίνικες, συμβολίζοντες τὸ μαρτύριον,

Ἐπὶ δὲ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας τοῦ Νάρθηκος σώζονται στίχοι τοῦ Δαυίδ.

Ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκονται τὸ τέως ἀγνωστον ὄνομα ἐνὸς ἐπισκόπου τῆς Καρπάθου τοῦ Κύρου, τὰ ὀνόματα πολλῶν προκρίτων τῆς Καρπάθου καὶ τινων αὐλικῶν καὶ τέλος δύο ψηφοθετῶν **Γεωργίου** καὶ **Κοσμά**, τῶν διακοσμητῶν τῆς προκειμένης Βασιλικῆς. Ἄλλὰ καὶ δύο ἄλλων ψηφοθετῶν σώζονται τὰ ὀνόματα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεντρικοῦ κλίτους, τῶν **Μαγυρίου** καὶ **Φουστίνου**. Ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν μωσαϊκῶν καὶ τῶν γραμμάτων συνάγεται ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἀνήκει εἰς τὸν Ε' ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σ' αἰῶνος, ἢ δ' ἐπὶ τῆς διακοσμήσεως αὐτοῦ **συριακῇ** ἐπιρροῇ εἶνε ἀναμφισβήτητος. Φαίνεται δ' ὅτι ὑπὸ τὴν βασιλικὴν ταύτην προυπῆρχεν ἀρχαιότερος ναός, ὡς ἀποδεικνύεται ἔκ τινος ψηφιδωτοῦ, ἀποκαλυφθέντος κάτωθεν τοῦ δαπέδου τοῦ Νάρθηκος. Ἐπ' αὐτοῦ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου **Ἀλύπου**.

Παρὰ τὴν κυρίαν Βασιλικὴν ὑπῆρχον καὶ ἄλλα τρία χριστιανικὰ κτίρια μὲ δάπεδα ἐπίσης ψηφιδωτά. Ἐκτὸς δύο τῶν σώζονται τὰ ἔχνη τεσσάρων κιονίσκων διὰ τὸ ἱερόν. Ἡ δὲ τρίτον εἶνε παρεκκλήσιον ὑστέρων χρόνων ἀνιδρουθέν πιθανὸν ἔκ τῶν λειψάνων τῆς μεγάλης Βασιλικῆς μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς.

Τὰ ψηφιδωτὰ ταύτης ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ τῆς ἐν Νικοπόλει Βασιλικῆς Δουμητίου, ἥτις ἀνάγεται περίπου εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους πρὸς τὰ ἐν Μαδιβᾷ καὶ ἄλλων ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν γένει πρὸς πλεῖστα σύγχρονα χριστιανικὰ μνημεῖα.

